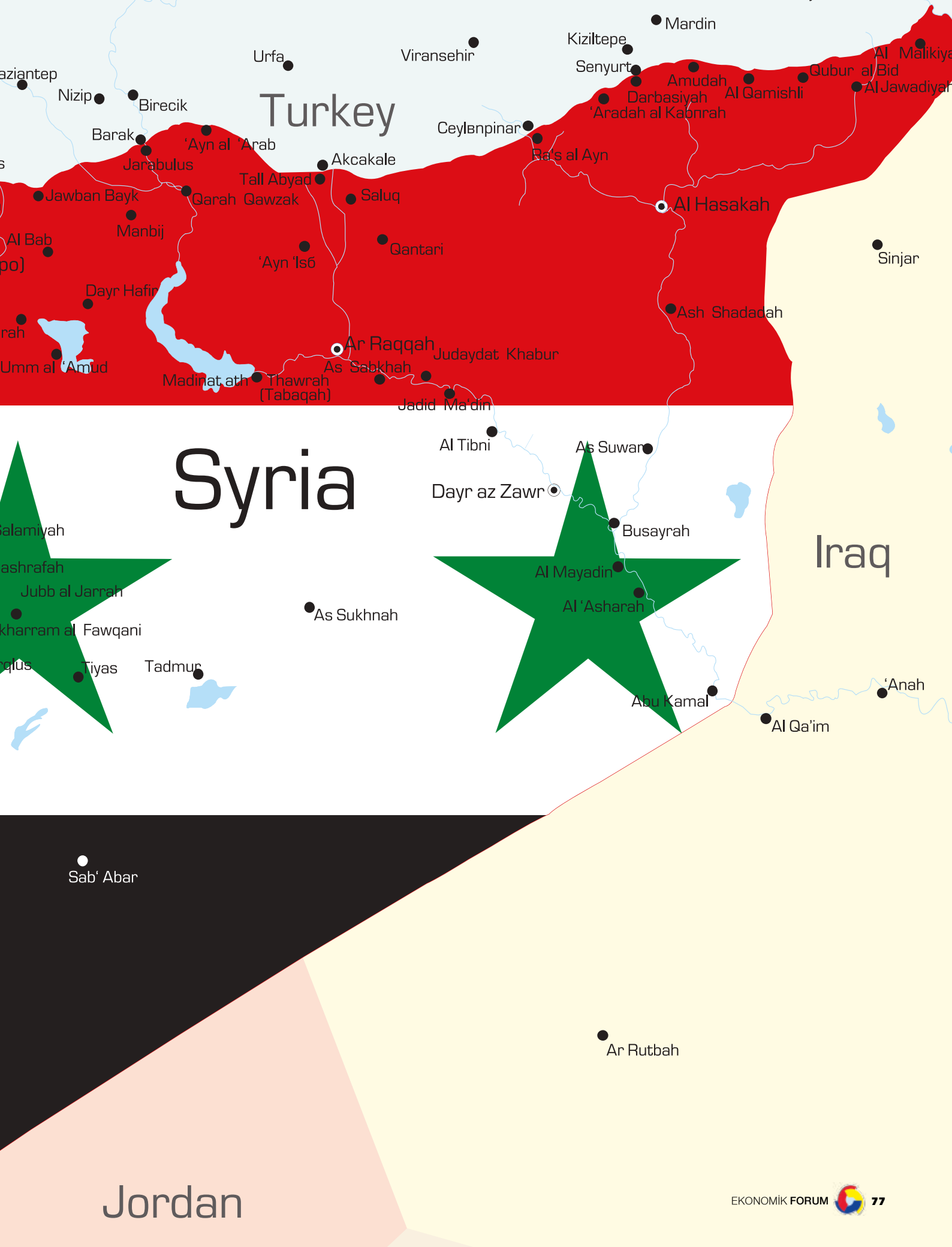
SURİYE'NİN İMARINDA ASLAN PAYINI KİM ALACAK?

Hazırlayan: **EVRİM KÜÇÜK**

Yedi yıl süren savaşta ekonomisi 226 milyar dolarlık kayba uğrayan Suriye'nin yeniden imarında birçok ülke rol almaya çalışırken, bu konuda oldukça hevesli olan Çinli şirketler yatırım fırsatlarını değerlendirmek için çoktan harekete geçti.

Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

Mardin
Kiziltepe
Viransehir
Urfa
Senyurt
Amudah
Darbasiyah
Al Qamishli
Qubur al Bid
Al Jawadiyah
Nizip
Birecik
Turkey
'Aradah al Kabrirah
Barak
'Ayn al 'Arab
Ceylanpinar
Ra's al Ayn
Jarabulus
Akcakale
Tall Abyad
Jawban Bayk
Qarah Qawzak
Saluq
Al Hasakah
Manbij
Qantari
Sinjar
'Ayn 'Isa
Dayr Hafir
Ash Shadadah
Ar Raqqah
Judaydat Khabur
As Sabkhah
Madinat ath Thawrah (Tabaqah)
Jadid Ma'din
Al Tibni
As Suwar
Syria
Dayr az Zawr
Busayrah
Iraq
Al Mayadin
Jubb al Jarrah
Al 'Asharah
As Sukhnah
Fawqani
Tiyas
Tadmur
'Anah
Abu Kamal
Al Qa'im
Sab' Abar
Ar Rutbah
Jordan

Suriye'de savaş ortamının azalması ile birlikte ülkenin yeniden inşası giderek daha çok önem kazanıyor. Son aylarda yayınlanan raporlara göre ülkenin imarı için ilk etapta 200 milyar dolar gerekiyor.

Ülkenin yeniden imarı birçok ülkenin iştahını kabartırken, Çin aslan payını kapmaya çalışıyor. Suriye'yi yüzyılın projesi olarak gördüğü 'Tek Yol, Tek Kuşak' isimli modern İpekyolu projesi kapsamında Akdeniz'e açılan kapısı olarak gören Çin, ülkedeki yatırım fırsatlarını değerlendirmek için harekete geçti.

Suriye'de yaklaşık yedi yıldır devam eden savaşın ülke ekonomisinde 226 milyar dolarlık kayba neden olduğu tahmin ediliyor. Suriye'nin gayrisafi milli hasılası da 2010-2016 arasında yüzde 63 küçüldü. Ülkede ekonomik büyüklüğün savaş öncesi seviyelere dönmesinin 10-15 yıl alabileceği belirtiliyor.

Konutların yüzde 27'si kullanılamaz hale geldi

Savaş, ülkedeki sosyal ve ekonomik altyapıyı tamamen harap etti. Suriye'deki konutların yüzde 27'si, sağlık ve eğitim birimlerinin ise yarısı kullanılamaz hale geldi. Savaş sona yaklaşırken, ülkeyi yeniden imar etme hazırlıkları da başladı. Çin ise bu konuda oldukça istekli.

Global Times'ın haberine göre geçtiğimiz Nisan ayından bu yana en az 30 Çinli ülkedeki yatırım fırsatlarını görmek için Suriye'ye gitti. Ağırlıklı olarak başkent Şam ve yeniden imar planlarının yoğunlaştığı Humus ve Halep'i ziyaret eden Çinli girişimciler Suriyeli bakanlar ve valilerle bir araya gelerek olası projeleri görüştüler.

Bu yıl Suriye'ye üç kez ziyarette bulunan Çin-Arap Mübadele Birliği Başkan Yardımcısı Qin Yong, Suriye'de iş yapmak isteyen girişimcilerin önemli bir bölümünün özel sektörden olduğunu belirti.

Gıda ve inşaatta gelecek var

Qin Yong, Çinli ihracatçı ve ithalatçıların, gıda, elektrikli ekipman ve inşaat şirketlerinin Suriye pazarına ilgi gösterdiklerini belirtti. Yong, Suriye'de önceliğin elektrik olduğuna dikkati çekerek, hükümetin hidrolektrik ve termal santrallere sıcak baktığını fakat bu projelerin zaman alacağını ifade etti. "Suriye'nin en çok gereksinim duyduğu şey güneş panelleri gibi yeni enerji kaynakları" diyen Yong, Çin ürünlerinin bölgede önemli bir fiyat avantajına sahip olduğunu vurguladı. Çin'e yaptıkları ziyaretlerde ülkenin güvenliğiyle ilgili işadamlarının kafalarındaki kaygıların ortadan kalktığını ifade eden Yong, ülkede büyük yatırım fırsatları olduğuna dikkat çekti.

Suriye'den zeytinyağı ithalatı da gündemde

Suriye'nin cam, çimento, çelik gibi inşaat malzemelerine ihtiyacı olduğunu belirten Çinli işadamları ayrıca bu ülkeden zeytinyağı ithal etmek istediklerini de dile getiriyorlar.

Suriye'yi 'Tek Yol Tek Kuşak' projesi için kilit önemli bir ülke olarak gören Çin, ülkede yapmayı planladığı ekonomik hamle-

lerin sinyallerini daha önce vermişti. Çin, Temmuz ayında Suriye'deki yeni bir endüstri parkı için iki milyar dolarlık yatırım yapacağını açıklamıştı.

Şam'da Ağustos ayında yapılan 59. Uluslararası Şam Fuarı, yeniden inşa faaliyetlerinde hangi ülkelerin yer alacağına yönelik ipuçları vermesi bakımından çok önemli bir gösterge oldu. Çin'in büyük bir şirket ordusuyla katıldığı ve İran ile Rusya'dan gelen şirketlerin büyük varlık gösterdiği fuarda Mısır, Venezuela, Endonezya, Çek Cumhuriyeti, Lübnan ve Sudan'dan gelen şirketler de yer aldı.

İran ve Rusya harekete geçti

Suriye'yi savaş sırasında destekleyen Rusya ve İran'ın da ülkenin yeniden inşa sürecinde büyük bir pay kapacağına kesin gözüyle bakılıyor. Suriye'de cep telefonu ağının lisansı İran'a verilirken, İranlı iş adamlarının Suriye'de emlak ve tarım alanına yatırım yapmaya başladığı biliniyor. 2016 yılında Suriye ile 850 milyon Euro'luk ticaret yapan Rusya da ülkenin yeniden inşasında öncelikli ülkeler arasında. Bir süre önce Moskova ile Şam, tarım ürünleri konusunda serbest bölge kurulması konusunda anlaşmışlardı. Ayrıca Suriye'nin petrol ve gaz ihtiyacının yüzde 25'inin Rus Stroitransgas'dan sağlamak için anlaşma yaptığı açıklanmıştı.

Modern İpekyolu'nda önemli bir durak

Uzmanlara göre Çin, Suriye'nin yeniden inşasında rol oynamayı, dünya ekonomisindeki liderlik yarışında önemli bir nokta olarak görüyor. Çünkü Suriye, Çin'in trilyon dolarlık 'Tek Yol, Tek Kuşak' isimli modern İpekyolu projesinde önemli bir durak. Çin'i Ortadoğu ve Akdeniz üzerinden Avrupa'ya bağlayan proje çerçevesinde siyasi ilişkiler ve altyapı projeleri geliştiren Çin, şimdiye kadar yüz milyarlarca dolarlık yatırıma imza attı. Suriye de bu projenin önemli kavşaklarından olan Palmira ve Halep gibi kentlere ve Akdeniz'e açılan limanlara sahip. Latika ve Tartus, Çin mallarının Akdeniz'e açılmasında önemli bir çıkış noktası. Ayrıca Çin, enerji ithalatının yarısından fazlasını Ortadoğu'dan gerçekleştiriyor. Bölgeden yaptığı alımların gelecek yıllarda artması bekleniyor. Suriye'nin istikrarı bu açıdan Çin için önemli.